

ŠIBENSKI JOBOVI.

(Dopis iz grada).

Na sve one teške i temeljite optužbe, na svu onu pustu logiku, kojom je bivši načelnik Marko Stojić razodkrio runjavu i crnu dušu šibenskih silnika, furešta, demagoga i nametnika: na sve one objede, koje su izišle u Stojićevim poletnim listovima „Moje Svjetlo“ i koje kao zlokobna trublja sudnjeg dana odjekuju u opakim i pokvarenim srcima i zlobnim dušama šibenskih parasita, oni se nisu još makli. Nisu bili kadri da i najmanji pokušaj učine pa da sve one opravdane navale, sav onaj juriš sa strane Stojića od sebe odbiju i dostojno odvrte. Šibenčani još nisu bili sretni čuti drugo zvono, zvono nametnika, furešta i špekulanata. Oni se još nisu digli da putem javne štampe odgovore Stojiću na sve one njegove navale, kojima je on na njih jurišao i juriša još i danas. Šibenski paše i silnici šute, šute mirno, pobožno, šute kao strpljivi Jobovi. Job je strpljivo podnašao svu nevolju, valjajući se u pepelu na svom ognjištu i pobožno moleći, a naši se šibenski Jobovi kao Krstelj, Drinković Gazzari i Kanonir valjaju u svom blatu, valjaju u svom kalu, koji će dugo i dugo ostavljati za sobom svoj „ugodni“ vonj i trag, koga ne bi oprali ni slapovi Krke ni Gubavice. I oni mjesto da se u svom kalu i blatu mole i molitvom utišaju silno ogorčenje šibenskih građana, mjesto toga, oni se ne žacaju javno se razmećati svojim junaštvom, svojim silništvom, te se u brk cijeloga šibenskoga naroda rugaju i homerskim posmjehom na njihovim Judinim usnama susretaju mirne i dobre građane. Šibenski silnici i paše šute na sve opravdane navale M. Stojića, čutaju skromno poput zapuštenih ruskih mužika, a u toj njihovoj beznadnosti i potištenosti dolaze im sirenski glasovi iz Zadra kamenoga i napunjuju njihove runjave i prazne duše tračkom nade i jakosti. Te poruke, ti sirenski utješljivi glasovi dolaze iz kuhinje zastupnika Dulibića, onog Dulibića, koga su Šibenčani svojom dobrom voljom poslali u Beč, da tamo iznosi njihove bijede i nevolje pred onom vladom, kojoj je on do jučer bio činovnik i primao od nje masnu namirnicu. Ali taj Dulibić zagledao se u parlamenat kao june u zlatna vrata, i, mjesto raditi za svoj narod, oko njegovog ekonomskog poboljšanja i pridignuća, on je odlazio u Beč kao na kakav izlet, da sa sebe strese činovničku prašinu, a mjesto donositi narodu utješljivih glasova, plodove svog realnog rada, — donosio je lijepih odijela i finih parfimiranih toaleta za gospodje.

A današnji šibenski Jobovi — ili bolje silnici, hoće da Šibeniku silom nametnu za zastupnika Lovrova sina — Dulibića.

Ali mjesto raditi iz petnih žila oko toga, da na ledja grada Šibenika natovare čovjeka, koji je najvećim cinizmom i nezahvalnošću najgoreg bezobraznika odvratio šibenskim biračima na povjerenju koje mu izkazaše, — bolje bi im bilo, ako u njima ima još zere poštenja i časti — da se dignu i da operu sa sebe sve one grijehe, koje je bivši načelnik M. Stojić uočio i da pred cilim narodom polože račun o svom poštenom i jedino poštenom djelovanju. Cijeli ih Šibenik poziva da zbacе sa sebe pokorničko odijelo, koje su oni na sebe navukli: cijeli ih Šibenik poziva da se već jednom riješe teške i neugodne situacije ustrpljivih Jobova, pa da progovore na obranu svoju. U toj obrani neće im vrijediti lukavost i prevejanstvo laži Krsteljevih; neće im vrijediti Farizejština slabog Kanonira ni značajna prevrtljivost Gazzara niti drinkovština Dulibićeva.

Mi znamo da su šibenski age i spalije sa svim kavazama, koji ih slijepački slijede i pozajmljuju im u dobroj vjeri svoja imena, vrlo nemoćni, vrlo slabi te nemaju ni smjelosti ni snage da se odupru svemu onome, što je bivši načel. M. Stojić proti njima iznio, a što im nikako ne može služiti na ponos poštenja i časti. Oni se nemoćno i iznemoglo, u zadnjim trzajima valjaju u svom kalu i blatu poput ustrpljivih Joba, a jedina im molitva — cinizam.

Ako im je i zere do poštenja i časti, ako im u dušama tinja, još jedna iskra sebeljblja i srama, onda mi ih svjetujemo da odstupe, da ne bi samom svojom prisutnošću oskvrnuli naše krvave trude, kojima oni despotički upravljaju, a da o tom nisu u stanju da dadu i polože račun. Njihovo silovito držanje već je izerpilo ustrpljivost naroda: časa narodnog ogorčenja već je puna, a ako se prelije, oni će tome biti krivi.

Foma.

Izborni zakon.

Svaki birač dobiće od poglavarstva *izkaznicu* ili ti legitimaciju, koja mu služi, da se prikaže i njome dokaže, da je on biračem.

U njoj je opisano mjesto, dan i sat biranja. Ako birač nedobije iskaznicu, on ima pravo pitati da mu je vlast dade; a ako bi kogod dobivenu iskaznicu izgubio, može tražiti da mu poglavarstvo dade drugu.

Osim *iskaznice* dobiće birač i *glasovnicu* (škedu) sa pečatom; *ovom glasovnicom on glasuje*. U ovu glasovnicu birač zapiše ime svog zastupnika i onda je zamota i predade kao svoj glas. Ako birač izgubi i *glasovnicu*, daće mu poglavarstvo drugu.

Upozorujemo dakle naše Kremenjake neka primaju iskaznice i glasovnice kad im budu davali i nek čuvaju *obe te karte* i nek ih nedaju nikome u ruke. Ako bi im sluga, koji nosi ili ko od protivne stranke htio da što u nje upiše, nek nedaju i neka ga odmah tuže poglavarstvu.

Bilo bi dobro da politička vlast *sama* podijeli ške-de i legitimacije, jer preda li općinskim ljudima, dogodiće se nezakonitosti kao za općinskih izbora. Mi njima nevjerojemo. Tu nepitamo puno, neg želju da će se sigurno raditi po zakonu.

Našim Kremenjačicam.

Našim Kremenjačicam, osobito vrijednim našim šibenskim djevojkama stavljamo na srce „Glas šibenskog Kremenjaka“ i molimo ih da šire svoj kremenjački list, koji je dignut, da obrani interese našeg grada i čast i stari ponos njegova hrvatstva, te da pod hrvatskim barjakom i pod imenom šibenskog gradjanstva izmiri i složi sve prave i poštene Šibenčane i Kremenjake i pravaše, sve bez razlike, e da se vrati našem gradu mir i da ga se otme iz ruku dopuzlih afarista i špekulanata.

Vi, rodoljubne šibenske djevojke, žarkom riječju svog srea bodrite muške u kući i van kuće na novu izbornu borbu, u kojoj se imaju ogledati šibenski gradjani i silena fureštarija, u kojoj će se pokazati, hoće li obo-riti furešt gradjane ili gradjani šibenski furešta.

Kako čujemo, bahati furešt je upeo sve sile proti složnom šibenskom gradjanstvu i počeo je sipati novac da sakupi vojsku gladnih plaćenika. Zato, vi dične naše Šibenke, upozorite svoje muške, da nebi lukavomu fureštu na kojigod način nasjeli, jer je njegova funcutarija neizmijerna, pa da se nebi sutra još hvalio, da nas je kupovao kao blago, kao vole na pazaru.

Vrijedne šibenske djevojke, to je vaša sveta i plemenita dužnost, koju ćete vi svim srcem izvršivati. Bog vas živio rodu i Šibeniku!

RAZNE VIJESTI.

Poslužnik poglavarstva J. F. uzimlje odviše oblasti te, kao da je kakvi povjerenik poglavarstveni, dolazi surovo da tobože stavlja u krepost zakonske propise. Tako je prošlu subotu došao k našem uredniku i tu kao kakva vrhovna vlast počeo davati zakone i naredbe tako, da u malo nije izazvao javni nered medju mnoštvom sakupljenog naroda. — Molimo gosp. poglavara, da upozori na dužnost svog poslužnika.

Gosp. Mate Živković izdao je prošle Nedilje letak kao odgovor gosp. M. Stojiću. Po formi je Mate Živković samo potpisao letak, a napisala ga je druga ruka,

koja se uvijek rado krila za tuđja ledja. Neke sramotne riječi nemožemo odobriti nikako, kao n. p.: „*Sebičnjaku à la M. Stojić, koji bi za patakun prodao majku Hrvatsku sa svim Hrvatima*“. — Ne, šjor Mate, to neide. I mi vas svjetujemo, da se na tuđje tuškanje neistrčavate, te da gradjanin prestane napokon biti metlom u tuđjoj ruci. Gospoda Doturi imali bi, **morali bi** odgovoriti Stojiću. *Njih puštite, njih prisilite da odgovaraju*. Ali — oni mudro muče, a gradjane turaju da se medju se i do noža zavade.

*

Počele su općinske komisije letiti po selim i obećavati škole, pute, crkve i grobišta i zlatna brda. Izbori su blizu, obećanja puna vreća, a ti ćoravi narode — vjeruj. Konjevrate škole, Zablaće crkvu i grobište, Primošten pute, sve, što ko bude želio, dobiće, nek se javi. Ta vidite, da i nadzornik Slavomir ašišti tomu *zogu od komisija*. To nije šala.

*

Brzjav: Drugi dan Uskrsa doletio načelnik s komisijom amo u Primošten. Urnebesni živio sveg sela dočekao ih. Od velikog vikanja zamuklo sve selo. Oni bacaju nama obećanja, mi njima ljupce. Rastanak dirljiv i plačan.

*

Pišu nam iz Vodica: Izenadilo nas je kad saznasmo da se je naš načelnik uhvatio u jedno kolo sa D.r Krsteljom i Drinkovićem u poslu biranja zastupnika za carevinsko vijeće. Tko je vas, g. načelnice, uoblastio i u čigovo ste vi ime obećali da ćemo mi glasovati za onog čovjeka, čigov je otac najveći neprijatelj puka i pučke sirotinje. Poručujemo vam: igrajte vi u kolo sa Krsteljem i Drinkovićem koliko hoćete, al treba da znate i to da vodički kremenjaci koji mnogo drže do svoga obraza i svoje časti znati će i ovog puta ustati na obranu pravice i poštenja, na obranu pučkih prijatelja, koji razumiju potrebe naše i težačku sirotinju.

Vodički Kremenjaci.

Fotografije i žive slike:

Dr Pipi Smolčić, čujemo, da kaže, da je Stojić pošten i od karaktera, te ga hvali — sada i to pred ljudima koji su Kremenjaci il su za Stojića.

To je dobro. A sjeća li se, kad je u Spljetu u pivari pod zvonikom kazao dvojici, da je fakin i maškalcun?..... O, obrazi, o face!

Dr Pipi psuje sad Krstelja, da je mala glava, pun ambicije, da za njega nije mjesto načelnika, da nema ljudske osobe oko njega nego samo Kulić i Živković, da je on kriv da nema sloge, a da Gazzara psuju ni kriva ni dužna, da je osoba od štovanja i od karaktera, da se on nepača itd..... a da je Drinković smutljivac najgore fele itd. itd.

A sjeća li se Pipi, kako je on nagovarao svog brata da dade svoj potpis „Hrv. Rieči“, listu Drinkovi-

ća-Krstelja! sjeća li se, kad je on, na pitanje kakvi je Gazzari odgovorio: *basta dir, che že de familja Gazzari* (to je hrvatski: *dosta mu je reći, da je od obitelji Gazzara*). — Ti me kapiši!

Veseloga društva?!.....

*

Pave Kovačev kaže, da su babarije sve, što pišemo mi i *Stojić*. Pa dakako, da su ovo babarije prama onomu (ti me kapiši) nečemu u *Metkoviću* i *Križevcu* i *peticjunu*, koji leži u *Krstelja* ima evo godina i pô. — Šjor *Paviša*, poslušaj *Kožola*, možeš se inače ubosti.

*

Riko Bulat trče i kaže po gradu, da je naša stranka *po njemu* (ti me kapiši) poručila *fureštu Krstelju*, da se primi načelnništva!!!???

Rikac, jezik za zube i zažljajfaj bolje, da ne posrneš! *Kremenjacim* i poštenim šibenskim pravašim poručujemo, da ga se čuvaju. — Ovo za danas.

Šala i safira.

Vatra „Šibenskog *Kremenjaka*“ odviše peče. *Vrućina* u gradu postaje nepodnosiva. U blago na općini ušao je obad.

*

Javljam svoj krajini, da je iz obora *kremenjačkog* utekla jedna beštija, preplašena od velikog pucanja kad je *Stojić* bombardirao *janjičare* i *arlekin*ne duplih *face* u

Port-Arturu. Neznamo, je li *pulastar* ili *staro kezme*. — Ako ko beštiju uhvati, neka je netiče rukama; gubava je.

*

(Dramatička skica; — ne škicitada)

Veliki je Četvrtak. *Kavana Dračar* otvorenih *prozora* i *vrata*; *Ze*le *zatvorenih usta miga očima*; za *jednim stolićem* *sjede tri dotura* i *muče ko tri kostura*. — *Krstelj* *bljed*, *podbuvenih krvavih očiju*; *D.r Julije zelen* i *ljutit*, a *općinski liječnik* (po *plaći*) *poklopio uši* i *žmirka kâ gušterica na Gazzara*. *Dolazi gosp. D.* i *dovede im pod ruku „Glas šibenskog kremenjaka“*. „*Kremenjak*“ *im vikne na glas*: „*Dobar dan poštenjaci!*“ *pa se spruži na tavulin* i *malo se izbelji*. — *Gazzari*: *Uvijek mene traže* i *nadju!* — *Krstelj*: *ja bi ih tužio na državno odvjetništvo!* — *i reče jednu malu beštimicu i lupne po Kremenjaka*, a *Kremenjak mu se opet malo izbelji*. — *Gazzari*: *k vragu vi i oni, šta meni govorite!* — *Šismiš odleti u mrak u sobu* i *počme s makaom loviti lepirice*. *Doturi umuknu*. *S biljarda se čuje tik-tak*. *Ze*le *zatvorenih usta miga očima*.

*

Bebè *sjedi s importancom „ministra* *tudjih posala“*. *Kožolo* *se vrti oko njega* s *oštrim nožicama* i *stricka* *mu bradicu à la „viva la Spagna“*. — *Paviša* *kaže*: *sad će „Hrvatska Rieč“ srušiti sve one babarije* *šta pišu Kremenjaci* i *Stojić*. — *Kožolo* *mu veli*: *negovorite šjor Pave*, *možete se ubosti*. — *Paviša muči* i *miga očima*; — *Kožolo* *stricka* i *miga nožicama*: *cik, cik, cik.....*

Marin i Duje razgovaraju se o Šibeniku.

(Duje sriti je na mostu kraj akvidota Marina)

Duje. *Kâ da smo se dogovorili*, došli smo oba u isti momenat na isti punat!

Marin. *Nisan* *vidi ure* da te *inkontran*. *Jemaš* *znat* da *jutros* *nisam* *ni na misu* *bi zarad* *tvoji karat*. *Sta san* *štit* *pa mi se ni dalo* *od nji* *maknut*.

Duje. *Jes' vidi*, *Marine?* *Ča ti se pari* *od oní karat?*

Marin. *Ono 'e ruvina!* *Da se ono meni dogodi* — *pari* *mi se da bi oma póludi!* *A oni još nedajedu* *rinunciu!?* . . . *I jemaju obraza* *ostat u Šibeniku!?*

Duje. *Pravo besidiš*, *Marine*; *i mene štumigaje* *više* *o njiman* *i besedit* . . .

Marin. *Jemaš* *ijadu pravie*; *ma 'e dobro* *svaku* *znat* — *neka se more čovik* *regulat* *kâ bi taki juđi* *u naše* *misto* *došli*.

Duje. *Di bi oni tramuntali* *za našon* *komunon*; *nebi došli* *njanka* *na prve* *skaline*.

Marin. *A nû*, *Duje*, *čuj*: *recimi koji interes* *jema* *dotur* *Dulibić* *od komune* *kâ on nima* *ni inpreže* *ni kjuče* *od kase?*

Duje. *Jes' ti*, *Marine*, *vidi koji put* *kjuče* *kase* *komunske?*

Marin, *Jesan*; *jedne bôte* *kâ sam jema* *platit* *onu* *multu* *za tovara*.

Duje. *Jes' vidi* *kolišni* *su* *a koliko pinez* *čuvaju!*

Marin. *Mogâ* *bi učinit* *8 onakí* *s onim* *mojin* *od štale*. *Pa kâ* *Dulibić* *nima* *te kjuče* *koji interes* *može jemat?*

Duje. *I ja nisan* *znâ* — *ma m' 'e oni* *u oštariji* — *ča mi je špjega* *šporkicu* *o barakon*, *špjega* *i ti kombinaciun*. *Oni, kaže*, *tiščidu* *Dulibića* *neka* *ji on sakrije* *zavaje* — *a Dulibić brani* *nji za* *da oni njega* *tiščidu*.

Marin. *Pa jopet* *nima Dulibić* *interesa* *od komune*.

Duje. *Ma ča* *nima interesa?* *A ni mu interes* *bit* *ašešur* *gjunte* *su šest* *ijad* *fiorini?*

Marin. *Pasti mlaje!* . . . *6000* *fiorini!* *Mogâ* *bi svu* *beneficenzu* *kupit* *za jednu* *godiau* *njegove* *intrade*.

Duje. *A di* *su komišjuni* *i . . . ti me kapiši . . .* (*šapje* *Marinu* *u juvo*) . . . *tako san* *ču* *govorit*.

Marin. (*klima glavom*) *To, to . . . Jema* *pravicu* *Stojić* *ča mu je rekâ*: *Zdravo* *Juda!*

Duje. *Pa zato* *vaja* *da Dulibić* *brani* *one* *na komuni* *da ga jopet* *izaberu* *za deputata*.

Marin. *Ma ča?!* *Njega jopet* *za deputata?!* *Onakeg* *čovika!?* *Ni moguće!*

Duje. A nisi ští po fojima da 'e istina?

Marin. Onda su svi u Šibeniku poludili — jer je to isto ka želit svoju ruvinu.

Duje. A čas moj Marine, da ti rečen: Doturi su, pa zavajajedu.

Marin. Poslušaj, Duje, ča ću ja tebi reć; a ovu, ča ću ti ja reć, ni za bacit. Ako ima u Dulibiću i zeru čovištva — on se nesmi primit — vaja da rinuncia, — a ne rinunciali, onda znamo na koen 'e puntu ti me kapiši? . . . Iel' ova dobra?

Duje. Dobra t' 'e Marine.

Marin. Ma on nemore špumat za deputata — jer kako će narod votat za čovika ča ga upropašćije?

Duje. Oni će zavajat bidni narod. Obeća će mu mu švašta a posli će mu obamirit o lakat — da prostiš. Mi govorimo da su oni komuni učinili operaciun — a oni su ga učinili bidnen narodu; — njemu vadidu fiorine iz srca ča ji bidan motikon i velin truden dobije! Pa za koga?! Za napunit skaršele doturima! On izije danas srdelu i napije se malo bevande a oni . . .

Marin. Zadavili se, Gospe od Poišana, s onim bokunima. Iô! . . . Duje! . . . svemu smo' mi krivi!

Duje. Nemoj vikat! . . .

Marin. Ol' se ja koga bojín? Jema bi narod . . .

Duje. Jesan li ja pri dobro reka?

Marin. Dobra t' 'e, Marine. Da se narod u Šibenik intendije u posle njegove komune kâ mi dva — di bi oni još bili na komuni? Bili bi dali rinunciju pri pô korizme.

Duje. A ča ti se pari od onega espožiciuna lumeri u karti broj 4?

Marin. Izgubi san puno vrimena dok sam svaku digâ . . . ma nima u njima zavaja — sve batije. Pa s' vidi, kako Stojić oma posli espožiciuna lumeri jopet šfidaje doture i pita di su? Ča ne odgovoridu!

Duje. Vaja da im se 'e Marine stislo.

Marin. Neće ji probit nijedno uje od ricine.

Duje. Stojić se ne boji kazat sve — pa i ovega puta pita di su? Ča ne pitaju jel istina oli laž? ako su judi nek učinidu jedan paš za svoj obraz.

Marin. Nimadu oni srca — pa mi ni za nje ni stalo, ven m' 'e za bidneg naroda ča plaća a negovori ništa.

Duje. Nevidi još svaki zavaj, a da vidi nebi tega bilo.

Marin. Znaš, ča ću ti kazat: Napuniće doturi šoldin bidneg naroda skaršele pa će mokitela iz Šibenika.

Duje. Dobro si reka, Marine; pogodi si kâ da s' zna, a to ti din jer jemaš znat da oni dotur Gazzari ča 'e ašištiija na operaciun komune, ka' 'e učini s komunon kažu stanje, neće više radit advokat ven gre u Triešću godit.

Marin. Viš, da san pogodi — a ka' pojdedu onda će se rugat Šibenikon.

Duje. Ni lipo ô nji. Jema li bi jemat malo riguarda i pri' drugin svitom. Viš — pun 'e Split o tin

pastročin i svi o njima govoriđu a da s' ovo u Splitu dogodilo, oli nebi ti doturi o straja i bez vapura priko mora viagjali.

Marin. Jô, Duje, viš sa' bi ja ti bit iz Šibenika.

Duje. A jesi li prošti cilu kartu 5?

Marin. Jesan; A jes' ti ošerva se na onu gromovitu lunbardu?

Duje. Je li od ono 29 ijad krun?

Marin. Eh! Kâ ni Stojić jema kasu onda 'e ostalo 29 ijad krun.

Duje. Jemalo 'e ostat.

Marin. Eh! ni zaludu reka Krstelj ti me kapiši. A te su bili deštinali za gradit.

Duje. A nisu gradili ništa?

Marin. Onda bi jin jemalo ostat franki 29 ijad krun.

Duje. Još više jer su primili 16 ijad od taljanske societadi.

Marin. To je onda ostalo pô ključen Krsteja i — Čikare 45 ijad kruna čistega?

Duje. Jemalo 'e ostat ma ni ostalo.

Marin. A onda di su pinezi otišli?

Duje. Nima ih u kasi.

Marin. Kako ji nima? A di su?

Duje. Neznam di su ma ji u kasi nima.

Marin. A kako ti to znaš?

Duje. Znan — jer da su jemali u kasi 45 ijad krun, nebi udužili jopet u Triešću 10 ijad i pô krun.

Marin. A di, to piše?

Duje. U karti Br. 5.

Marin. A ja san misli da su oni dali na šuporat 10 ijad i pô krun u Triešću.

Duje. Dâ — na šuporat: platiće komun i kapital i šuporat. Ma tu šporkicu ako je tako, nemore ni Dulibić pokrit. — Kako će potvrdit konte?

Marin. On će reć da ni vidi drugin okon.

Duje. Kako more to reć?

Marin. Na jedno ne vidi, a s drugim ni vidija.

Duje. Ma mu to nevaja. Vaja da on za sve odgovori.

Marin. Poće on lako š njiman dakordo.

Duje. To t' 'e, Marine, kako mi se pari, *kontra-operaciun* komuni, — prvi od taljanske societadi a kontra njemu ovi drugi od 45 ijad krun.

Marin. A nis' rekâ više?! 45 ijad totec, a ča su udužili 10 i pô ijad to je u sve 55 ijad i pô.

Duje. Tako 'e. To su lancete!

Marin. To su se oni tin pinezin, ako je tako, osigurali za cili šešjun dok svrši 6 godin.

Duje. Neznam, al nebi se zaklê njanke na razdrti opanak, da ni dotur ča grê u Triešću stavi tamo na koju banku ča 'e komunon dobí — pa ta banka jopet komuni uzajmila. — (došli su do Matošića)

Marin. Ajmo, Marine, pa ćemo popit kvarat.

Duje. Ajmo — pa ćemo daje.

(Ušli su).